

Кніжны гасцінец

Шчырасць апошняга кляновага ліста

Мелодыі роднай зямлі. Капыльшчына літаратурная. Мінск, «Мастацкая літаратура», 2021.

«Мы, капыляне, — усе паэты, Такая наша ўжо зямля. І паважаюць нас за гэта — Шчаслівы той, хто з Капыля».

Што ж, хоць на Капыльшчыне, можа, і не ўсе пішучь вершы, як сцвярджаў паэт Мікола Хведаровіч, але некалькі дзясяткаў слынных літаратараў гэтая зямля нарадзіла... Невыпадкова сёлетні Дзень беларускага пісьменства адбываецца ў Капылі. Зборнік, выдадзены да гэтай падзеі, пазнаёміць з літаратурнай гісторыяй і сучаснасцю краю. А гісторыя даўняя: яшчэ ў XVI стагоддзі тут жыў аўтар хронік Мацей Стрыйкоўскі, працаваў перакладчык, доктар медыцыны Даніла Набароўскі, які ў Падуді вучыўся ў Галілея. І Уладзіслаў Сыракомля ствараў на Капыльшчыне, і класік яўрэйскай літаратуры Мендэле Мойхер-Сфорым... А пачынаецца зборнік з твора Але-

ся Адамовіча, народжанага таксама на гэтай зямлі. Як і слынны крытык часоў «Узвышша» Адам Бабарэка... Пасля ўдалага пражытка дэбюту Бабарэка адмовіўся ад прозы, каб цалкам прысвяціць сябе крытыцы. А ў зборніку прадстаўлена яго апавяданне «Як красназорцы зямлі сцураліся» — вобразная, багатая мова... Ці не пагарачыўся Бабарэка, абмежаваўшы сябе адным жанрам? Судзіце самі: «Будынкi, быццам апенькі, каля пня-цэркаўкі паскучваліся-паскручваліся. Пасярэдзіне — вуліца. Сям-там, як тыя тычкі ці пужалы на агародах, тарчалі старэнькія бярэзіны ды кляны. Як буслы на адной назе, гуськом, пазіраючы ўніз вочапамі, папрытульваліся «бабы» з «жураўлямі» і нудна скрыгіталі, п'ючы рانیцю ваду са студняў».

«Не шукай ты мяне каля жытніх палёў», «Ой, бярозы ды сосны — партызанскія сёстры», «Бывайце здаровы, жывіце багата» — аўтар тэкстаў гэтых неўміручых песень Адам Русак таксама натхняўся роднай Капыльшчынай... Як і Кузьма Чорны, Цішка Гартны, Леў Клейнбарт, Ян Скрыган, Аляксандр Гурло...

Не забылі складальнікі зборніка і пра адну з традыцый Дня беларускага пісьменства — уручэнне Нацыянальнай літаратурнай прэміі. У зборніку прадстаўлены творы некаторых яе лаўрэатаў, а таксама прэтэндэнтаў на сёлетнюю ўзнагароду. А для кантэксту — цікавыя факты пра пісьменнікаў-юбіляраў 2021-га — Максіма Багдановіча, Івана Шамякі-

на, Івана Мележа і Кандрата Крапіву.

Застаецца дадаць, што аўтар грунтоўнай прадмовы, слынны літаратуразнавец і пісьменнік Аляксандр Бельскі, таксама з Капыльшчыны.

Павел Санаеў. Пахавайце мяне за плінтусам. Выдавецтва «АСТ», 2021.

Гэтая кніга, якая з'явілася ў 1990-х, у момант праславіла аўтара.

«Меня зовут Савельев Саша. Я учусь во втором классе и живу у бабушки с дедушкой. Мама променяла меня на карлика-крошечку и повесила на бабушкину шею тяжкой крестягой. Так я с четырёх лет и вишу».

Гісторыя хлопчыка, якога ўладная, не зусім псіхічная здаровая бабуля адабрала ў маці, сваёй дачкі, не проста кранала, але і мела скандальны рэзананс. Бо сюжэт быў аўтабіяграфічны і датычыўся таямніц вядомай сям'і. Дзядуля героя быў народны артыст СССР Усевалад Санаеў, маці — актрыса Алена Санаева, а айчы, «карлік-

крывавівец» — акцёр і рэжысёр Ралан Быкаў.

Дзядуля, які на экране іграў ролі мужных герояў, не мог зладзіць з уласнай жонкай. Маленькаму Паўлу забаранялася называць сваю маму мамай, таму ён марыў жыць пад плінтусам і мець магчымасць бачыць яе хоць праз шчылінку. З-за гіперапекі бабулі хлопчык бясконца хварэе. І толькі айчы, разумны і добры, дапамагае выправіць сітуацыю, і маці знаходзіць у сабе сілы забраць свайго сына, вытрываўшы нападкі бацькоў. Дарэчы, кніга нагадвае пранізлівыя фільмы Ралана Быкава нахштальт «Пудзіла». Аўтар прызнаваўся, што стварыў для сябе «псіхатэрапію». Аповесць стала п'есай, якая была пастаўлена і ў беларускіх тэатрах, ператварылася ў фільм... А пасля займела працяг. Але калі вы ўбачыце назву «Хронікі Раздолбая. Похороните меня за плінтусом — 2», не спяшайцеся радавацца сустрэчы са знаёмымі героямі. Як прызнаваўся сам Павел Санаеў, назва — гэта толькі маркетынжавы ход. Герой гэтага рамана — зусім не Саша Савельеў. Дзевятнаццацігадовы разбэшчаны юнак шукае сваё месца ў часы перабудовы. Прастытуткі, бізнесмены, наменклатуршчыкі, рэкеціры, прапаведнікі... Калі б аўтар напісаў толькі гэтую кнігу, яна не прыцягнула б столькі ўвагі, як першая.

Выданні для агляду прадстаўленыя кніжнай крамай «Акадэмічная кніга», Мінск, пр-т Незалежнасці, 72.

СЁННЯ

Месяц

Апошняя квадра 30 жніўня. Месяц у сузор'і Рака.

Сонца

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск —	6.19	19.57	13.38
Віцебск —	6.07	19.49	13.42
Магілёў —	6.10	19.48	13.38
Гомель —	6.09	19.42	13.33
Гродна —	6.35	20.12	13.37
Брэст —	6.38	20.10	13.32

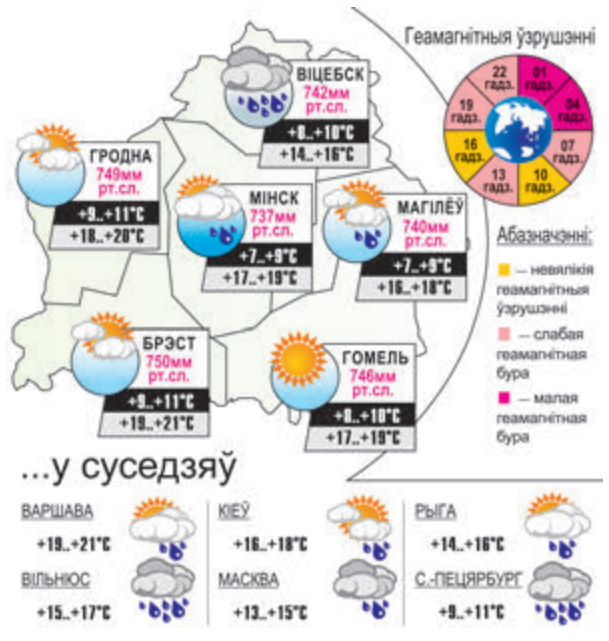
Імяніны

Пр. Самуіла. К. Саламона, Сцяпана, Юльяна.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

ЗАЎТРА

УСМІХНЕМСЯ

Калі прыношу грыбы з лесу, заўсёды паказваю іх чайнаму грыбу ў слоіку, каб ён ведаў, які быў і да чаго лянота даводзіць!

Многія людзі ганарацца сваімі вельмі прыгожымі на-самі.

Яны спецыяльна носяць маскі пад носам, каб не пазбаўляць навакольных магчымасці бачыць гэткую прыгажосць.

Калі вы стаіце побач з мангалам і кажаце чалавеку: «Пераварні!», «Палі вадой!», «Гэта не тое адценне, смаж яшчэ!», «Колер павінен быць цямнейшы, яшчэ больш цёмны!» — вы арт-дырэктар шашлык.

Жанчына, пакутуючы, выношвае дзіця 9 месяцаў. Кожны год, усё дзяццінства, дзіця пакутуе ў школе 9 месяцаў. Выпадкова? Што гэта, калі не помста?

Даты

Падзеі

Людзі

2 ВЕРАСНЯ

1893

год — беларускім этнографам, фалькларыстам і археолагам Е. Р. Раманавым і гісторыкам А. П. Сапуновым заснаваны Віцебскі царкоўна-археалагічны музей. Першыя экспанаты сабраны ў Віцебску. Папаўняўся знойдзенымі прадметамі і матэрыяламі археалагічных раскопак на Віцебшчыне. Найбольш каштоўнымі экспанатамі былі рукапісныя кнігі і дакументы, а таксама ўнікальныя калекцыі твораў беларускіх мастакоў XVII—XVIII стст., узоры народнай разьбы па косці і дрэве, царкоўныя рэчы. Існаваў да 1919 г. Большасць экспанатаў была перададзена Віцебскаму губернскаму музею; сёння — Віцебскі абласны краязнаўчы музей.

1945

год — у Беларусі пачалі дзейнічаць 22 адноўленыя вышэйшыя навучальныя ўстановы, у якіх вучылася 5 тысяч студэнтаў, працавала больш за 600 выкладчыкаў.

1946

год — нарадзіўся Рыгор Васілевіч Скалаўскі, паэт, заслужаны дзеяч культуры Беларусі. У 1989—1999 гг. быў галоўным рэдактарам газеты «Во славу Родины». Аўтар шэрага паэтычных зборнікаў.

911

год — князем Алегам падпісаны мірны дагавор паміж Візантыяй і Кіеўскай Руссю.

1918

год — утвораны Рэўваенсавет Рэспублікі на чале з Л. Д. Троцкім. У той жа дзень галоўнакамандуючым усімі ўзброенымі сіламі РСФСР прызначаны Іакім Вацэціс.

1926

год — нарадзіўся Яўген Лявонаў, савецкі акцёр тэатра і кіно, народны артыст СССР. З 1948 года выступаў на сцэнах Маскоўскага драматычнага тэатра імя К. Станіслаўскага і тэатра імя У. Маякоўскага, з 1972-га — у Маскоўскім тэатры імя Ленінскага камсамола (пазней — «Ленкам»). Праявіў сябе як драматычны і як камедыйны акцёр, па-майстэрску валодаў сродкамі гумару і сатыры. Сярод роляў: «Беларускі вакзал», «Джэнтльмены ўдачы», «Афоня», «Восеньскі марафон» і іншыя. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР.

1935

год — нарадзіўся Валянцін Гафт, савецкі і расійскі акцёр тэатра і кіно, акцёр маскоўскага тэатра «Сучаснік», народны артыст РСФСР. Здымаўся ў фільмах: «Гараж», «Забойства на вуліцы Дантэ», «Злодзеі ў законе» і многіх іншых. Аўтар вершаў і эпіграм.

1945

год — у Такійскай бухце на борце амерыканскага лінкара «Місуры» прадстаўнікі Японіі падпісалі афіцыйны акт аб безумоўнай капітуляцыі японскіх узброеных сіл. Дзень заканчэння Другой сусветнай вайны.

ГЕЛЬВЕЦЫЙ:

«Людзі не нараджаюцца, а становяцца тымі, хто яны ёсць».